

БРОЈ 10 ДЕПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарнија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник

КРСТА Ђ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

ИСТРАЈМО

Прекјучерашњи број *Народа* забрањен је. У њему је изашао и овај значајан говор г. Бонара Ло, који прештампавамо због његове важности:

Поводом једног писма које је упутио лорд Ленсдаун »Дејли Телеграфу«, о потреби више помирљивости у рату према Немачкој и о потреби ревизије ратних циљева, састало се 1500 преставника свих унионистичких удружења у нарочити састапак. На њему је донета једнодушна резолуција у којој се жали што је лорд Ленсдаун упутио такво писмо и изјављује да конзервативци остају и даље верни савезничким ратним циљевима, које су више пута изложили Лојд Џорџ, Бонар Ло и Аскит. И на овом састанку Бонар Ло је држао један оштар протестни говор.

»Не само — каже Бонар Ло — да не одобравам садржину и тон Ленсдауновог писма, него држим, да је публикација оваквог документа у овом часу, ни више ни мање, једна национална несрећа (одобравање). Сви же ле мир, али писмо лорда Ленсдауна се оснива на чудној премиси, да је мир могућан по самој чињеници, што Немци изјављују да су готови да пристану на међународни уговор и да расправљају о разоружању. Лорд Ленсдаун заборавља, да се Велика Британија пре рата није никада усудила, да говори Немачкој о разоружању. јер је сваки предлог о самом ограничењу наоружања Немачка сматра за *casus belli*.«

И да ли су Немци икада говорили о разоружању кад су им ствари добро ишле?

Без сумње немачко се јавно мишљење у ово последње време променило и код наших непријатеља влада велико нерасположење.

Али то нерасположење долази од тога што ни Кајзер ни Хинденбург нису успели да Немачка у три и по године рата постане господар Европе. Кад бисмо сада закључили мир, управни немачки кру-

гови опет би стекли цео стари престиж и о стали би на власти са истом војничком организацијом, увек приправни да понове страшни злочин из 1914, чим би им се за то пружила згодна прилика. (Бурно одобравање).

Казати да ће Немачка моћи пристати на Лигу народа не значи ништа, ако значи, да се Немачка неће устручавати, да потпише један уговор.

Данас је цео свет против Немаца, наоружан и организован, како никад није био и никад можда неће више бити.

Дакле, ако се данас не побринемо за одбрану наших права, како ћемо присилити Немачку да поштује ова права у средини евентуалне Лиге Народа? (Одобравање).

Не, страшно је, али је неизбежно, да се рат настави, док немачки народ не буде принуђен да призна, да његова војничка машина не може постићи успехе, којима се надао.

Без наше победе, Немачку је немогуће икада убедити. (Одобравање).

У осталом нису само војнички успеси, који убрзавају мир. Сви ми морамо поради, да покажемо Немцима, да смо ми — ма шта се десило — у стању да издржимо дуже.

Познато је енглеској влади, да немачки генерали признају да не могу потући Савезнике, али држе, да је рат питање живаца и да ће немачки живци издржати више него живци савезничких народа.

То је основа садашњим немачким надама. За време наполеонских ратова живци наших предака издржали су до краја. Ни ми нећемо учинити мање.

Нација је сложна у вољи да настави рат. Нација зна, да би мир на основи, предложеној од Лорда Ленсдауна, значио у стварности пораз Савезника.

НЕМАЧКИ МАНЕВРИ

Париж, 1 дец.

Посланици Рајхстага Бернштајн и Ердбергер налазе се у Берну, где са другим Нем-

цима, Аустријанцима и германофилима из неутралних држава претресају питање на који се начин најбоље може основати трајан мир.

Припремна конференција, коју је сазвало Друштво за један трајан мир, отпочела је рад. 48 делегата из Немачке, Аустроугарске и разних неутралних земаља састали су се у бернској касини да испитају проблем народности. Седница је била тајна; али, како сазнајемо, на којој се дебатовало врло живо. Пештански професор Јаш изјавио је, да трајно решење једино може дати демократска идеја, која допушта свакој народности да сама реши о својој будућности.

Према једној другој вести бивши немачки канцелар Бетман Холвег, отпутовао је у Оберхофен, на језеру Туву, где ће боравити дуже време.

ИЗ ЛАЖНЕ ДРЖАВЕ

Берн, 1 дец.

Нови пољски председник министарства изјавио је дописнику »Франкфуртер Цајунг«, да ће он водити активну политику, и да мисли да ће у будућа пољска скупштина бити основана на демократским принципима са једнаким правом гласа за све. Идући избори вршиће се по пропорционалном и директном систему, и гласање ће бити тајно.

ДВЕ РЕФОРМЕ

Лондон, 1. дец.

Дописник »Дејли Кроникла« пише из Амстердама да је вест, да је на трећем читању примљена изборна реформа у Енглеској, јако изненадила немачку штампу. Конзервативни листови, разуме се, сматрају да је врло опасно објавити је пре него што отпочне борба за »изборну реформу« у самој Прусској, јер би то објављивање имало ту велику незгоду што би показало свету да је народ, који немачка штампа представља као прави аутократски, створио и усвојио једну меру, која потпуно баца у засенак пројекат пруске реформе, који је само бледа слика једне реформе.

Минхенски лист »Пост« доноси енглески пројекат са овим коментаром: »Ваља га уредити са пројектом пруске реформе.«

Теодор Волф пише у »Берлинер Тагеблату«: »Ова реформа је од врло велике важности представљајући народ, што је брзо остварена као да

је потпуно природна ствар. Класни егоизам и жеља за владањем великих поседника имања и старих породица нису створили конфликта. Али је једна жртва принета, која, упоређујући је са другим народним жртвама, изгледа врло мала.

ПОСЛЕ КИШЕ....

Лондон, 1. дец.

Према једној депеши из Амстердама, маршал Макензен стиже данас у Берлин. Он ће конференцијом са Кајзером о турском повлачењу у Палестини. Генерал Леман фон Сандерс имао је са Кајзером такође један разговор. Ускоро ће се састати ратни савет у Берлину под председништвом Кајзеровим. На њему ће присуствовати Ханденбург и Лудендорф.

Круже гласови, да ће услед пада Јерусалима бити одузета команда Фалкенхајму.

ЗАЛУДНИ РАЗГОВОРИ

Женева, 1. дец.

У Бечу су аустријски социјалисти 1. новембра приредили вилачке популарне манифестације у корист демократског мира без анексија и оштета.

На манифестацијама је узело учешћа више хиљада људи и жена. Како нису сви могли стати у салу, то су једни говорници држали говоре у сали а други народу на улици. Међу говорницима било је и више посланика, који су изјавили, да ако радници нису могли спречити рат, они ће убрзати његов крај. Аклама-

Ваздушни Тенкови

Један париски посланик пише у Матену:

Ја сам већ раније указао на потребу да треба фабриковати аероплане за бомбардовање, који би били савршенији. Али то не значи да сва пажња мора бити на њих сконцентрисана.

У авијацији је главни проблем: не занемарити ништа. Полазећи од тога, ми данас располажемо много бољим апаратима за говење него Немци. У опште наша данашња тактичка авијатика долази међу најбоље своје врсте. Апарати типа »Брегет«, »Самсон« и »Кадрон П« чине нам огромне услуге, замењујући старе много несавршеније апарате.

Међутим проблем о конструисању нових апарата није још потпуно решен. На пример, данас се осећа потреба за апаратима, који би били саграђени специјално за фотографска осма-

цијом је примљена резолуција у којој се каже:

Ми тражимо од аустроугарске владе да, у заједници са осталим савезницима, без оклевања позове непријатељске државе да се отпочну преговори, која ће бити засновани на оме: 1. Да централне силе немају територијалних аспирација нити траже оштете; 2. Да централне државе не траже да анектирају Белгију, Србију, Пољску, Румунију, Литванију и Курландију, нити траже њихову економску и војну зависност и 3. Да су централне државе готове да поднесу пројекте о разоружању, о облигатној арбитражи.

ФРАНЦУСКА ШТЕДЊА

Париж, 1 дец.

Какво поверење се може имати према богатству Француске, најбоље се може видети из овог малог прегледа о уштеда сиротнијег француског становништва.

У времену кад јавне штедионице трпе кризу у свима државама, ево како стоји са француском народном уштедом:

Приватне штедионице имале су крајем 1913 год. више од четири милијарде франака и та је сума опала у току рата. Али крајем 1916 године сума је достигла готово исту цифру а ситуација се још поправила у 1917 години.

Сада је стање приватних штедионица боље него што је било пре рата.

Кљвјентела ових штедионица обично је сиротнији свет. сељаци, слуге и т. д. По томе се најбоље може судити како стоји са општим француским богатством и сада, после три године рата.

трања и артиљеријску регулажу; потребни су апарати, који би искључиво сарађивали са пешадијом и учествовали у напади на непријатељске ровове. Први апарати морају бити у стању да се дижу врло високо и да лете брзо; круги, чија би важност била да прате пешадију, морају летети врло ниско и полако. А да би могли овако млетети, апарати морају бити блиндирани.

Блиндирани аероплан постојао је 1914, а и пре рата. Да је потребан увидело се у самом почетку. Данас, када пилоти за време напада морају летети испод сто метара изнад непријатељских ровова и излагати се њиховој пушчамој и митралеској ватри, данас је готово немогуће извршити такав лет без блиндираних апарата.

Најсавршенији апарати те врсте потпуно су метални. Сваки део на њима је блин-

дран и потпуно заштићен од метака. Авјатичари који лете на оваквим апаратима сачувани су од сваке опасности.

Таквих апарата имају и Немци, само што они много заостају иза наших.

У почетку су се у нашим фабрикама израђивали готово искључиво апарати са великом брзином, који су се врло добро употребљивали за гоњење непријатељских апарата, али који су тешко могли сарађивати са нешадијом.

Апарати за вешта бомбардовања морају бити пре свега спори и лаки; док апарати за тактичке задатке морају бити блиндарани т. ј. тешки.

Потрудимо се да таквих апарата у што већем броју имамо.

ИЗ РУСИЈЕ

Лондон, 1. дец.

Дописник »Дејли Телеграфа« из Петрограда телеграфише на основу обавештења из меродавног извора:

»Немачки услови за примирје и мир састоје се у овоме:

1). Евакуација Петрограда;

2). Разоружање руске флоте;

3). Да Немци задрже све заузете територије;

4). Уступање Украјине;

5). Немачка контрола на свима пијацама жита; и

6). Укидање сваке царине за 15 година за робу која се из Немачке увози за Русију.

Из ова два упоредна гледишта и сувише се јасно долази до резултата, да је њихова разлика толико велика да су искључене све комбинације о могућности споразума између Русије и Немачке већ и на питању о примирју. У исти мах очевидно се показује да су Лењинове платонске жеље о миру разбијене одмах на првом разговору о немачку империјалистичку политику. Немачке тежње према Русији и према миру у опште престављају читав други свет према тежњама које у том погледу има и може имати свака влада, коју буде дала руска револуција.

Лондон, 1. дец. — Према последњим извештајима из Петрограда, максималисте су на изборима за Уставотворну Скупштину претрпели потпун пораз.

Они су добили свега гласова 2.700.000, према 4.600.000 колико су добили кадети и Керенскова партија, које су обе за продужење рата.

Лондон, 1. дец.

Званични орган Лењиниста »Правда« објављује врло оштар чланак против метода које Немачка употребљава. Он пише: Немачки империјализам само је у

речима готов да призна програм руске револуције о миру. У почетку рата немачка влада је истакла као један од својих главних циљева рата: ослобођење народа који су потиштени царизмом.

Али то је било потпуно фарисејски. Немачка влада је и сама давила Пољаке и Данце. То је само дрска прокија кад преставници немачког империјализма тврде да је њихова жеља да даду слободу Пољској, Курландији и Литванији. Немачка влада служи се речима »независност и слободно развиће народа« просто као подвалом, да насилно одвоји оне народе из Русије којима то обећава, како би их учинила вазалима немачког империјализма.

Ако немачка влада мисли да Русији наметне нелојалан мир, руски фронт ће се окренути са револуционим одушевљењем против ње да оружјем одбрани част руске револуције.

КРАЈ „МИТЕЛЕВРОПЕ“

Царих, 1. дец.

Под насловом »Крај Мителевропе« бечки »Цајт« тужно констатује, да је свршено са сновима аустријских и немачких пангерманиста о стварању великог економског блока централних држава. Чак се није могао постићи ни трајан споразум између Аустрије и Мађарске, који би могао поднети као основа за преговоре са Немачком. Турска и Бугарска се учтиво и страшно извлаче, да не уђу у овај програм.

Економска конференција у Паризу отворила је очи и најзаслешенијима и показала какво оружје Савезници могу да имају против пројекта о »Мителевропи«. Данас су сви у Аустрији и у Немачкој уверени да је за Централне Силе немогуће да после рата воде или издрже економски рат.

ПРЕРАНЕ ИЗЈАВЕ

Царих, 1. дец.

У буџетској комисији бечког парламента, аустријски министар трговине је изјавио, да ће његов најглавнији задатак после рата бити да надокнади штету коју је претрпео Трст, главна трговачка пијаца Аустрије. Рат је доказао од какве је велике вредности ова пијаца.

Најзад је министар истакао важност Дунава са војног и економског гледишта. Сва питања о пловидби на Дунаву подлећи ће брижљивој ревизији за време преговора о миру.

ИЗ ИТАЛИЈЕ

Рим, 1. дец.

Вести потврђују да на италијанском фронту, у првој линији, има 52 непријатељске дивизије: 45 аустроугарске и 7 немачких. На то треба

додати 4 аустроугарских и 4 немачке дивизије које су у позадини. Укупно, дакле, има 60 дивизија.

Рим, 1. дец.

Непријатељски напад поновио се у два маха против нашег мостобрана у Капо Свие, на ушћу Пјаве, и имао је као објектив да се увуче у обалску зону венецијанске лагуне. 38 пук Хонведа успео је да заузме наше положаје, али су га наше трупе отерале, наневши му тешке губитке. У другом нападу Хонведи су се сукобили са регрутима из класе 1899 и успели су да заузму неке од наших положаја, али смо их противнападом одбили.

Рим, 1. дец.

Нарочито јака артиљеријска борба води се између Бренте и Пјаве. Снажним противнападима повратили смо највећи део изгубљених ровова на сектору кланца Берете и заробили једног официра са 58 људи.

У долини Калчине одбили смо два непријатељска напада. Непријатељ је после подне понсво нападе у масам, источно од Бренте.

Акција је настављена у долинама, које чине северне падине кланца Каприле, Берете и Асолоне, које силе према Бренти. Због тешких губитака непријатељ је преко ноћ обуставио напад. Покушан је јак напад и на наше положаје у долини Калчина. У области Монфенера заробили смо једну непријатељску патролу.

НОВОСТИ

»БРИТАНИЈА«

Француска лађа »Британија«, којом су одавде пошла деца Српско Америчког Завода и питомца Министарства Народне Привреде, стигла је врло добро у Марсељ 28. нов.

САОПШТЕЊА

На дан 22 новембра ове год. преминуо је у српској болници у Солуну, после дугог боловања, болнички поднаредник Никола Коткојевић, у 26 год. живота, оставивши ожалостљиве: оца, мајку и супругу. Покојник је био одличан под-официр и редак друг. Извештавамо о овоме покојникове пријатеље. Другови: наредници Петар Д. Делић, Љубомир Мајсторовић, Бранко Коплановић, Драгосав Јанковић, Јордан Стевановић, Светозар Николић, Мелорад Петровић, Петар Спасић, Никола Голубовић, Ђорђе Величковић, поднаредници: Милић Петровић, Тихомир Милошевић, Живота Крстић, Равђел Ракић, Љубан Филиповић, Најдан Божиновић, Радењко Илић, Алекса Павловић, Јован Младеновић, Миодраг Поповић, Миша Давидовић, Грујица Радоњић Тодосије Шеланић, Дмитрије Стојановић, Мелан Исаковић, Милутин Ивковић, Милош Радојановић, Душан Араповић, капл. Љубислав Марковић, Милан Радојковић, Драгољуб Милосављевић, Тихомир Стојковић, Милан Јовић, Никола Живковић, Малун Стеваћ, Владимир Стојановић.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Сер Дуглас Хејл јавља да смо прошле ноћи извршили успео испад у околини Понтраса, северозападно од Сен Кантена. Одбили смо локалне нападе северно од Ла Вокри.

Јуче је била необична активност обеју артиљерија, нарочито јужно од Скарпе и северно од Лиса. Одбили смо један напад источно од Енеја и добили нешто заробљеника. Трупе из Шервуда заробиле су неколко војника успелим испадом западно од Илаша.

Непријатељска извијачка одељења сдбијена су јутрос рано јужно од Армантвара. У понедељак су непријатељски аероплани били нарочито активни западно од Камбреа, нападајући нашу артиљерију. Наши су аероплани бацали бомбе и избацили велики број митралеских метка на села, логоре и ровове. Оборили смо 3 непријатељска аероплана, а 2 смо натерали да се спусте. 3 наша аероплана веза.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јуче су између Бренте и Пјаве обе артиљерије понова отпочеле борбу великом силином. Пре подне извршили

смо у области кланца Берете један противнапад којим смо повратили највећи део ровова. Заробили смо једног официра и 58 војника.

У долини Калчина одбили смо два јака непријауљска напада наневши му крваве губитке. Око подне непријатељ је са силином поновио нападе западно од Бренте. Борба је упорно трајала цело после подне у долиницама, које се спуштају од падина виса Каприле, кланца Берете и виса Асолано према Бренти. У ноћ непријатељ је прекинуо борбу због тешких губитака, које је претрпео. Добили смо нешто заробљеника.

Око 15 сати извршен је нов јак напад на наше линије у долини Калчина. На вису Томба и дуж Пјаве, јужно од моста на Приула артиљеријски двобој. У области виса Бренер заробили смо једну патролу.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Немачка штампа даје ове појединости о преговорима за примирје на источном фронту:

»Чим су отпочели преговори са руским делегатима у нашем главном штабу, утврђено је да делегати обеју страна имају овлашћење да преговарају само о закључењу примирја а не и мира.

РИМ. — Г. Галенга, државни секретар у министарству унутрашњих дела вратио се са фронта и поднео извештај о моралу трупа. По његовом извештају морал је одличан.

Италијански министар финансија г. Нити ускоро ће путовати у Париз и Лондон да реши нека финансијска и економска питања.

БАЗЕЛ. — Аустрија је покушала да створи Фриулску војводину. Југословени су се том успротивили.

ЦИРИХ. — Хинденбург намерава да озбиљно казни тројицу генерала, који су оптужени за пораз код Камбреа.

ЛОНДОН. — Немачки извештај о преговорима за примирје гласе: У преговорима за примирје Руси су тражили између осталог да Немци евакуишу острва у заливу Риге, не пристајући да са њима које тачке на фронту повуку своје трупе. Осим тога они су тражили од нас да наше

трупе, за све време примирја, које би по њиховом мишљењу трајало 6 месеци, остану на положајима у рововима источног фронта, и да их ми не можемо слати на другу страну.

ПARIЗ. — У среду су 12 немачких аероплана летели над Демкерком и бацали бомбе. Није било жртава.

ПARIЗ. — Шарл Ембер дао је оставку на место председника у сенатској војној комисији.

ЛОНДОН. — Троцки, максималистички министар спољних послова, је још пре кратког времена сарађивао на њоржким листовима, који су га недељно плаћали десет долара.

ЛОНДОН. — Прокламација петроградског Совјета донском гарнизону није имала никаквог утицаја.

Корнилов ради у тесном споразуму са Каледином. Родјанко, бивши председник Думе, председаваће једном грађанском савету, који ће се бавити унутрашњим стварима.

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ 30 новембра ништа важно.

МАЛИ ОБЈАСНИ

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 7, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашем свету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима.